

або подію, а іноді навіть розширює рамки сюжету, вказуючи на щось, що відбувається за межами картини. Погляд в живописі не менш важливий, ніж жест. Напрямок погляду може зв'язувати між собою окремі фігури, об'єднувати фігури в групу або, навпаки, ізолювати якого не будь персонажа.

Отже, на художніх спеціальностях вищих навчальних закладів курс композиції ставить за мету поряд із розвитком творчих здібностей студентів вивчення об'єктивних закономірностей композиції, засобів, прийомів і правил правдивого відображення дійсності в образній формі. На основі пізнання основних законів композиції студенти одержують ключ до аналізу і глибокого розуміння добутоків різних видів і жанрів мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Голубева О. Л. Основы композиции / О. Л. Голубева. – Москва: Транс, 2004.
2. Шорохов Е. В. Тематическое рисование в школе / Е. В. Шорохов. – М., «Просвещение», 1975.
3. Дейнека А. А. Учитесь рисовать / А. А. Дейнека. – М., Изд-во Академии художеств СССР, 1961.
4. Основні об'єктивні закони і деякі правила композиції [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://painting.artyx.ru/books/item/f00/s00/z0000012/st002.shtml>

Школьнік С.Я.

старший викладач;

Бесшапошникова Т.В.

старший викладач,

Харківська гуманітарно-педагогічна академія

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ АДАПТУВАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ З МЕТОЮ ПОЛІПШЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Музично-естетичне виховання є найдоступнішим у комплексі засобів художнього впливу на молодь. Музика є найбільш ефективним засобом емоційного діяння, яке формує моральні принципи й уподобання, розвиває розумові здібності, активізує мислення, відточує власні судження й поняття. Реалізація всіх цих засобів музичного мистецтва можлива лише за участю висококваліфікованих учителів й відповідної організації їх підготовки. У системі загальної освіти школяра суттєвим компонентом є отримання знань з предмету «Музичне мистецтво». Від того, яким буде сучасний вчитель, залежить рівень освіченості, культури та вихованості дитини. Сформувані художній смак, спрямувати молодь на активну життєву позицію, розвинути творчі здібності, є завданням усієї системи естетичного виховання. Виконанню цього завдання підпорядкована система підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, що передбачає отримання достатньої кількості

знань та вмінь з предметів музичного циклу, які забезпечуватимуть фахову компетентність вчителя музичного мистецтва.

Важливим у цьому напрямку є курс дисципліни «Акомпанемент», який виконує інтегративну функцію, узагальнюючи психолого-педагогічні знання, професійно-практичні вміння й навички студента, зокрема гри на музичному інструменті, сприяє формуванню готовності оптимально й творчо реалізувати їх у майбутній професії.

Під час планування навчальних програм необхідним є врахування особистісних якостей кожного студента, його здібностей, наявності або відсутності спеціальної музичної підготовки, що передбачає адаптацію репертуару відповідно до можливостей. Не можна уявити вчителя музичного мистецтва, який не має навичок акомпаніатора. Вміння володіти музичним матеріалом, узгоджувати з учнями-виконавцями свої дії вчителя слід тренувати з перших днів навчання у ВНЗ.

Вивчення пісень – досить важлива частина уроку з музичного мистецтва. Від того, як учитель донесе до учнів зміст пісні, її красу, буде залежати інтерес до пісні дітей. Не останню роль у цій справі відіграє акомпанемент, який ні у якому разі не повинен спотворити пісню грою на музичному інструменті, а це стає можливим, коли фактура акомпанементу не виправдано перевантажена, і вчитель не може з нею впоратися. З метою більш контактного та продуктивного спілкування з дитячою аудиторією, можна рекомендувати спрощену редакцію пісень, яку має вміти робити вчитель музичного мистецтва.

За результатами багаторічної концертмейстерської практики та вивчення досвіду кращих концертмейстерів, можемо сформулювати основні вимоги до цього виду діяльності, що нададуть можливість майбутнім фахівцям більш ретельно підійти до розповсюджені галузі музично-педагогічної справи – акомпанементу, додадуть впевненості у своїй майстерності.

Першоосновою для роботи з пісенним матеріалом має бути наявність певних складових музичних здібностей, а саме: розвинутий гармонічний слух, творче мислення, здатність вільно орієнтуватися у фактурі акомпанементу, вміння розуміти зв'язки звуків та їх ролі у побудові цілої музичної картини, вміння читати нотний текст не «нота за нотою», а акцентуючи увагу на головному, мати гарний музичний смак та музичну інтуїцію, яка є умовою і запорукою здійснення художньо-неповторного виконання твору, володіти виконавсько-імпровізаційною майстерністю. А головне – бажання творчо переосмислити музичний твір і відчути справжню насолоду від усвідомлення корисності своєї справи.

Конструктивне спрощення акомпанементу, тобто оптимізація нотного тексту відповідно до музичних можливостей студента – це полегшений акомпанемент, можливість зміни тональності пісні у менш складну за альтерацією, транспонування з метою вибору більш зручної теситури для виконавців, скорочення надмірно складного та довгого вступу до пісні, дворядковий виклад нотного тексту, якщо ритмічний малюнок не є дуже складним. При цьому обов'язково слід дотримуватися деяких правил: уникати одноманітності; не змінювати або скорочувати гармонічну будову; зберігати

компліментарну ритміку, тобто заповнення пауз та довгих звуків вокальної партії інструментальними підголосками, що є у оригінальному супроводі; намагатися підтримувати мелодію у партії правої руки і грати її у тій октаві, в якій співає соліст; уникати незручних стрибків у партії лівої руки, особливо у швидкому темпі: у цьому випадку частину акорду або інтервалу можна перенести у партію правої руки; уникати складних акордів, звучання яких не впливає на загальне сприймання акомпанементу; уникати тісного розташування арпеджованого акорду в басу; розташування нот у партіях лівої і правої рук має бути зручним, близьким, за винятком, коли композиційно-драматургічний зміст пісні потребує акцентованого басу у більш низькому регістрі; влучні басові ходи оригінального твору слід переносити у спрощений супровід з метою максимального збереження музичного задуму автора; слід зберігати ритмічну пульсацію; пам'ятати, що акомпанемент має бути зрозумілим і прозорим; розвивати, а не псувати музичний смак.

Спрощенням акомпанементу має займатися викладач, поступово залучаючи до цієї роботи студентів, спираючись на їх знання із суміжних дисциплін музичного циклу, таких як «Елементарна теорія музики», «Сольфеджіо», «Гармонія», «Спеціальний музичний інструмент», «Вокал».

Ознайомлення з музичним текстом починається з суто зорової роботи, огляду фактури, виявлення тонального плану, особливостей темпоритму, музичної форми, діапазону вокальної партії тощо. Перше програвання, яке є початком опанування ідейно-образного змісту твору, дозволить скласти початкове музично-слухове уявлення та намітити фразування, кульмінації, виявити складні епізоди. Домінуючою ланкою у роботі студента є вміння зосередитися на визначенні головних елементів супроводу, ритмічної та ладово-гармонічної основи музичної тканини, вмінні розрізняти консонанси та дисонанси, визначати послідовності акордів, слухати звукову вертикаль, а також наявність достатнього рівня музичних здібностей, емоційності та вольових якостей. Зробивши комплексний музичний аналіз пісні, слід переходити суто до творчої роботи щодо спрощення акомпанементу, користуючись гармонічно-фактурними прийомами, а саме сталою гармонічною підтримкою, арпеджіо, фігурацією бас – акорд тощо. Слід виховувати культуру сприймання різноманітних сполучень звуків у різних регістрах низького та середнього звукового діапазону фортепіано, прищеплювати студенту вміння обирати більш суголосне сполучення звуків, яке слугує заперукою якісного акомпанементу.

Вчитель музичного мистецтва має вміти робити спрощення музичного супроводу до пісень з багатьох розділів програмного репертуару для співів. Саме вчитель має докладати усіх зусиль, щоб процес спільної творчості приносив радість усім його учасникам, підвищував результативність навчання, він має не тільки вести уроки, але й бути вихователем й пропагандистом світової музичної спадщини.

Список використаних джерел:

1. Люблинский А. Теория и практика аккомпанемента / А. Люблинский. – М., «Музыка», 1972. – 80 с.

2. Малиновская А. Фортепианно-исполнительские интонирование / А. Малиновская. – М., «Музыка», 1990. – 189 с.

3. Пономарьова Г. Ф. Теоретико-методичні засади оцінювання професійної компетентності майбутніх учителів / Г. Ф. Пономарьова, А. А. Харківська, Т. В. Отрошко; М-во освіти і науки України, Харків. гуманіт.-пед. ін-т. – Харків, 2010. – 180 с.

4. Школьник С. Я. Виховання у студентів навиків швидкого орієнтування у фактурі фортепианного акомпанементу : методичні рекомендації / С. Я. Школьник, Т. В. Бешапошникова. – Комунал. закл. «Харків. гуманітар.-пед. акад.» Харків. обл. ради – Харків, 2012. – 36 с.

5. Школьник С. Я. Формування навичок добору на слух пісенних творів у майбутніх учителів музичного мистецтва : методичні рекомендації / С. Я. Школьник, Т. В. Бешапошникова, С. В. Аржанухіна. – Комунал. закл. «Харків. гуманітар.-пед. акад.» Харків. обл. ради – Харків, 2015. – 83 с.

Юрченко О.В.

викладач,

*Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини*

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Однією з форм швидкого реагування на кризові ситуації, інструментом впровадження соціальної політики виступає професійна соціально-педагогічна діяльність. Змістом її є надання допомоги людям, що потрапили у складну життєву ситуацію, шляхом діагностування їхніх проблем, прогнозування, посередництва, інформаційно-консультативної діяльності, прямої педагогічної і психологічної підтримки, яка стимулює власні сили клієнтів. Комплексність проблем соціально-педагогічної роботи, складність об'єктів і суб'єктів соціальних перетворень, необхідність при обмеженому об'ємі соціальних ресурсів одержання максимально значимого і ефективного результату – все це вимагає технологізації соціально-педагогічної роботи, а специфіка цього виду діяльності визначає характер тих технологій, які використовуються соціальними педагогами.

Термін «соціально-педагогічна технологія» з'явився порівняно недавно. Однак, це зовсім не означає, що соціально-педагогічні технології взагалі в країні не використовувались. В даному випадку можна відмітити той же феномен, що і в соціальній роботі: соціальною роботою, як професійною, так і непрофесійною займались, але називалась вона іншими термінами.

Поняття «соціально-педагогічні технології» формується у науковому апараті соціальної роботи та соціальної педагогіки і тісно пов'язано з такими поняттями, як «педагогічні технології» і «соціальні технології». «Соціально-педагогічна технологія є інтегративним різновидом соціальної і педагогічної технологій».

На сучасному етапі педагогічна технологія (від грец. *technē* – мистецтво, майстерність, вміння + *logos* – вчення) – сукупність психолого-педагогічних